

GÖRÜŞLER VE DÜŞÜNCELER

¹ Jeoloji Mühendisliği Eğitiminde Kalite Sıralaması Üzerine Çeşitli Düşünceler

Bu çalışmada ülkemizdeki Jeoloji Mühendisliği Bölümleri hakkında kısa ve özlü çeşitli bilgiler sunulmaya çalışılmıştır, incelemede, bölümlerin bağlı oldukları üniversiteler-dekan-11klar ve 1 Kasım 1998 tarihi itibarı ile bölüm başkanlıkları hakkında bilgi verilmekte, ikinci öğretim yapılan bölümlerimiz belirtilmekte ve 1998 Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) sonucuna göre bölümlere yerleştirilen öğ-

rencilerin en düşük puanları sunulmaktadır (Çizelge 1, 2, 3 ve 4). Bölümlerin posta adresleri de çeşitli yazışmalarda gerekli olabileceği düşünülerek, Çizelge 2'de sunulmaktadır. Bu incelemede ayrıca bölümlerdeki öğretim üye ve öğretim elemanlarının sayılarının verilmesi ve buna göre de her bir Jeoloji Mühendisliği Bölümündeki öğrenci başına düşen öğretim üyesi ve elemanı sayılarına göre bir sıra-

Çizelge 1

ÜNİVERSİTELERİMİZDEKİ JEOLOJİ MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMLERİNİN BAĞLI OLDUKLARI FAKÜLTELER VE İKİNCİ ÖĞRETİM VEREN BÖLÜMLER

Üniversite	Fakülte	Bölüm
Ankara Üniversitesi	Fen Fakültesi	Jeoloji Mühendisliği Böl.
	Fen Fakültesi	Jeoloji Müh. Böl. (İkinci Öğretim)
Cumhuriyet Üniversitesi	Mühendislik Fakültesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
Çukurova Üniversitesi	Mühendislik-Mimarlık Fak.	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
	Mühendislik-Mimarlık Fak.	Jeoloji Müh. Böl. (İkinci Öğretim)
Dokuz Eylül Üniversitesi	Mühendislik Fakültesi	Jeoloji Mühendisliği bölümü
	Mühendislik Fakültesi	Jeoloji Müh. Böl. (İkinci Öğretim)
Erciyes Üniversitesi	Yozgat Müh-Mim. Fak.	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
Fırat Üniversitesi	Mühendislik Fakültesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
Hacettepe Üniversitesi	Mühendislik Fakültesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
İstanbul Üniversitesi	Mühendislik Fakültesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
İstanbul Teknik Üniv.	Maden Fakültesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
Karadeniz Teknik Üniv.	Mühendislik-Mimarlık Fak.	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
	Gümüşhane Müh. Fak.	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
Kocaeli Üniversitesi	Mühendislik Fakültesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
	Mühendislik Fakültesi	Jeoloji Müh. Böl. (İkinci Öğretim)
Mersin Üniversitesi	Mühendislik Fakültesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
Niğde Üniversitesi	Mühendislik-Mim. Fak.	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
	Mühendislik-Mimarlık Fak.	Jeoloji Müh. Böl. (İkinci Öğretim)
	Aksaray Mühendislik Fak.	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
Orta Doğu Teknik Üniv.	Mühendislik Fakültesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
Osmançazı Üniversitesi	Mühendislik-Mimarlık Fak.	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
Pamukkale Üniversitesi	Mühendislik Fakültesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
Selçuk Üniversitesi	Mühendislik-Mimarlık Fak.	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
	Mühendislik-Mimarlık Fak.	Jeoloji Müh. Böl. (İkinci Öğretim)
Süleyman Demirel Üniv.	Mühendislik-Mimarlık Fak.	Jeoloji Mühendisliği Bölümü
	Mühendislik-Mimarlık Fak.	Jeoloji Müh. Böl. (İkinci Öğretim)

Doc. Dr. Cem SARAÇ
Hacettepe Üniversitesi
Jeoloji Mühendisliği Bölümü

Çizelge 2

JEOLOJİ MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMLERİNİN ÜNİVERSİTELERE GÖRE ADRESLERİ

Sıra No	Üniversite Adı	Adresi	Bölüm Başkanı
1	Aırkara Üniversitesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü 06100 Tandoğan-Ankara	Prof. Dr. Baki Varol
2	Cumhuriyet Üniversitesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü 58140 Sivas	Prof. Dr. Ali Öztürk
3	Çukurova Üniversitesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü 01330 Balcalı-Adana	Prof. Dr. Fikret İşler
4	Dokuz Eylül Üniversitesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü 35100 Bornova-Izmir	Prof. Dr. Sacit Özer
5	Erciyes Üniversitesi	Yozgat Müh.-Mim. Fak, Jeo. Müh. Böl. 66000 Yozgat	Prof. Dr. Şuayip Üşenmez
6	Fırat Üniversitesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü 23119 Elazığ	Prof. Dr. Ahmet Sağıroğlu
7	Hacettepe Üniversitesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü 06532 Beytepe-Ankara	Prof. Dr. Hasan Bayhan
8	İstanbul Üniversitesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü 34850 Avcılar-İstanbul	Prof. Dr. Mefail Yeniyoı
9	İstanbul Teknik Üniv.	Jeoloji Mühendisliği Böl. Ayağaza Kampusu 80626 Masiak-ist.	Prof. Dr. Fazlı Oktay
10	•Karadeniz Teknik Üniv.	Jeoloji Mühendisliği Bölümü 61080 Trabzon	Prof. Dr. Mustafa Aslaner
11	Karadeniz Teknik Üniv.	Gümüşhane Müh. Fak, Jeo. Müh. BÖL 29000 Gümüşhane	Prof. Dr. İlişan Seymen
12	Kocaeli Üniversitesi	Jeoloji Müh. Böl. Atatürk Bulvarı Anıt Park Yanı 41300 İzmit	Prof. Dr. Selçuk Tokel
13	Mersin Üniversitesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü Çiftlikköy-33067 Mersin	Prof. Dr. Türker Özsayar
14	Niğde Üniversitesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü 51200 Niğde	Doç. Dr. İbrahim Çopuroğlu
15	Niğde Üniversitesi	Aksaray Mühendislik Fakültesi Jeoloji Müh. Böl, Aksaray	Prof. Dr. Güner Ünalın
16	Orta Doğu Tek. Üniv.	Jeoloji Mühendisliği Bölümü 06531 Ankara	Prof. Dr. Murkan Karahanoğlu
17	Osmangazi Üniversitesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü 26480 Eskişehir	Prof. Dr. Rifat Bozkurt
18	Pamukkale Üniversitesi	Jeoloji Mühendisliği Bölümü 20020 Incilipınar Denizli	Doç. Dr. Yahya Özpınar
19	Selçuk Üniversitesi	Jeoloji Müh. Böl. Aiaeddin Keykubat Kampusu 42031 Konya	Prof. Dr. Sedat Timur
20	Süleyman Demirel Üniv.	Jeoloji Müh. Böl. Merkez Kampusu 32260 Çünür İsparta	Prof. Dr. Ali Bilgin

lama yapılması planlanmış ise de, sonuçlarının tartışmaya oldukça açık olması ve spekülasyon olacağından dolayı bu kısmı "şimdilik" çıkartılmıştır.

Toplam 18 üniversitemizde 20 adet Jeoloji Mühendisliği bölümü bulunmaktadır (Çizelge 1). İki tane Jeoloji Mühendisliği bölümü içeren üniversitelerimiz Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) ve Niğde Üniversitesi (NÜ)'dir. Bu iki üniversitemizde

Mühendislik-Mimarlık Fakültesi'nin yanısıra Gümüşhane Mühendislik Fakültesi (KTÜ) ve Aksaray Mühendislik Fakültesi (NÜ) bünyesinde de Jeoloji Mühendisliği Bölümü bulunmaktadır. Sayıları yirmiyi bulan bölümlere her yıl toplam 815 öğrenci ÖYS ile kabul edilmektedir. Bunun yanısıra Ankara Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Selçuk Üniversite-

si, Süleyman Demirel Üniversitesi ve Niğde Üniversitesinde "ikinci öğretim" yapılmaktadır, (Cumhuriyet Üniversitesi'nde önceden yapılan ikinci öğretim 3 yıl önce kapatılarak, öğrenci alınmamaktadır). 815 öğrenci gibi oldukça büyük bir sayıda öğrenci alan bölümlerimize ayrıca 310 öğrenci de ikinci öğretim yolu ile gelmekte ve toplam öğrenci sayısı 1125'i bulmaktadır. Burada önemle vurgulanması

GÖRÜŞLER VE DÜŞÜNCELER

Çizelge 3

JEOLOJİ MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMLERİNDEKİ LİSANS, YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA ÖĞRENCİLERİNİN SAYILARI

ÖĞRENİM DÜZEYİ	KIZ ÖĞRENCİ SAYISI	ERKEK ÖĞRENCİ SAYISI	TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI
Lisans	2258	4021	6279
Yüksek Lisans	181	353	534
Doktora	72	224	296
TOPLAM	2511	4598	7109

gereken, 1125 öğrencinin genel toplam olmayıp, her yıl alınan öğrenci sayısı olmasıdır. 1997/1998 Öğretim yılı verilerine

göre (ÖSYM, 1998) toplam öğrenci sayısı 6000'i geçmektedir. Aynı öğretim yılı baz alındığında 6279 lisans öğrencisinin yanı sıra

yüksek lisansa kayıtlı 534 ve doktora kayıtlı 296 öğrenci bulunmaktadır (Çizelge 3), Lisans öğrenci sayısının oldukça

Çizelge 4

1998/1999 ÖYS PUANINA GÖRE JEOLOJİ MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMLERİNİN SIRALAMASI

Sıra No	Üniversite Fakülte Bölüm	1998/1999 Merkezi Yerleştirme En Düşük Puanı	Kontenjan
1	Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	475.516	35
2	İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	434.793	40
3	Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	427.233	40
4	İstanbul Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	410.053	60
5	Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	405.264	60
6	Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	400.251	50
7	Kocaeli Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	386.167	50
8	Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Jeoloji Müh. Böl. (İkinci Öğretim)	384.395	60
9	Dokuz Eylül Üniversitesi Müh. Fakültesi Jeoloji Müh. Böl. (İkinci Öğretim)	382.855	30
10	Osmangazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	381.646	30
11	Karadeniz Teknik Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Jeo. Müh. Böl.	377.270	40
12	Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	376.969	50
13	Kocaeli Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Müh. Böl. (İkinci Öğretim)	373.491	50
14	Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	372.884	30
15	Mersin Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	372.176	30
16~	Selçuk Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	371.718	50
17	Niğde Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	368.980	30
18	Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	368.094	40
19	B'ciyes Üniversitesi Yozgat Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	365.866	25
20 ~	Cumhuriyet Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	365.195	40
21	Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fak. Jeo. Müh. Böl. (İkinci Öğretim)	364.611	50
22	Fırat Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	364.545	40
23	Niğde Üniversitesi Aksaray Mühendislik Fakültesi Jeoloji Müh. Böl.	363.667	35
24	Selçuk Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Jeo. Müh. Böl. (İkinci Öğretim)	363.498	50
25	Süleyman Demirel Univ. Mühendislik-Mimarlık Fak. Jeo. Müh. Böl. (İkinci Öğretim)	362.312	40
26	Niğde Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Jeo. Müh. Böl. (İkinci Öğretim)	355.726	30
27	Karadeniz Teknik Üniversitesi Gümüşhane Mühendislik Fakültesi Jeo. Müh. Böl.	352.383	40

GÖRÜŞLER VE DÜŞÜNCELER

fazla olmasının getirdiği olumsuzluklar ve özellikle bir çok bölümce (toplam 18 bölümden, 12 tanesi) rağbet görmeyen ikinci öğretimin sakıncaları, ne gibi katkıları ve zararlarının olduğu halen çalışması devam eden detaylı bir incelemede ayrıca tartışılacaktır.

1998 ÖYS merkezi yerleştirmedeki en düşük puanlara göre 27 Jeoloji Mühendisliği programına yerleştirilen öğrencilerin puanları dikkate alınarak bir sıralama yapılmıştır (Çizelge 4). Çizelge incelendiğinde "büyük/merkezi şehir" faktörünün öğrenci tercihlerinde oldukça önemli olduğu görülmektedir. Örneğin Cumhuriyet Üniversitesi ve Fırat Üniversitesinde verilen eğitim dikkate alındığında, bu iki bölümün yerinin çok daha yukarılarda yer alması gerektiği söylenilebilir. Bu bağlamda önemle vurgulanması gereken Çizelge 4'de verilen sıralamanın herhangi bir şekilde doğrudan bölümlerde verilen eğitimin ve bölümlerin bir kalite sıralaması değil, yalnız ÖYS sonucunun sıralaması olduğudur. Toplam mezun öğrenci sayısı, lisansüstü öğrenci sayısı, öğretim elemanı sayısı, öğretim üyesi sayısı, uluslararası yayın sayısı, döner sermaye/vakıf gelirleri, araştırma fonu projeleri, bölümün kapladığı kapalı alan miktarı, öğrenenlerin kendi bölümlerini değerlendirmeleri, bölümün laboratu-

"Ayrıca sıralamanın yapılmasında üniversitelerin saf dışı bırakılarak, farklı bir kuruluş (örneğin Jeoloji Mühendisleri Odası) tarafından bütün verilerin ve sıralama kriterleri açıklamalarının şeffaf bir şekilde yürütülmesi ve aynı kriterlerle sıralamanın sabit dönemlerde tekrarlanması, elde edilecek sonuçlara duyulacak güveni sağlayabilecektir"

var, kütüphane ve bilgisayar olanakları vb. gibi değişik veriler kullanılarak hazırlanacak olan çeşitli kriterlere göre yapılacak olan Jeoloji Mühendisliği bölümleri arasındaki bir sıralama, son derece güvenilir ve gerçeği yansıtır olacaktır. Bu şekilde yapılacak olan bir çalışma, özellikle son yıllarda ülkemizde de yavaş yavaş tartışılmaya başlayan "kalite" kavramı ve Jeoloji Mühendisliği Bölümlerinde verilen eğitimin profesyonel mühendislik eğitimi olmasının çözüm olabileceği "(Kasapoğlu, 1998) tartışmalarına ışık tutacaktır.

Yükseköğretimde kaliteyi ölçebilecek, üzerinde uluslararası düzeyde anlaşma sağlanmış bir

ölçü birimi ve kalite ölçme tekniğinin olmadığına da (Köksoy, 1998) anımsanması bu aşamada yararlı olacaktır. Bu nedenle yukarıda önerilen sıralamayı bir an önce yapmak yerine, öncelikli olarak sıralamada kullanılacak olan kriterlerin bir Jeoloji Mühendisliği Bölümü'nün kalitesini gerçekten ölçüp/ölçmediği ya da kullanılacak kriterlerin sıralamadaki yüzde ağırlığının kaç olması gerektiği değişik ortam ve platformlarda tartışılmalıdır. Ayrıca sıralamanın yapılmasında üniversitelerin saf dışı bırakılarak, farklı bir kuruluş (örneğin Jeoloji Mühendisleri Odası gibi) tarafından bütün verilerin ve sıralama kriterleri açıklamalarının şeffaf bir şekilde yürütülmesi ve aynı kriterlerle sıralamanın sabit dönemlerde tekrarlanması, elde edilecek sonuçlara duyulacak güveni sağlayabilecektir.

Kaynaklar

Kasapoğlu, K.E., 1998, Mühendislik eğitiminde kalite sorunu ve çözümü: profesyonel mühendislik, Jeoloji Mühendisliği Dergisi, Sayı 52, 1-4.

Köksoy, M., 1998, Yükseköğretimde kalite ve Türk yükseköğretimi için öneriler, İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, No: 2, 2. baskı, 243 s.

ÖSYM, 1998, 1997-1998 öğretim yılı yükseköğretim İstatistikleri, ÖSYM yayınları, 438 s.